

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Helpt ondertiteling bij het leren van een taal?

Kuiken, F.

Publication date
2020

Published in
Les

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Kuiken, F. (2020). Helpt ondertiteling bij het leren van een taal? *Les*, 214, 39.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Les

Bedankt voor het downloaden van dit artikel.
De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

nt2@uitgeverijboom.nl
redactie@tijdschriftles.nl

Helpt ondertiteling bij het leren van een taal?

Bij programma's op de Engelse televisie laat ik regelmatig de ondertiteling van Teletekst (pagina 888) meelopen. Dat helpt me om de grappen van Graham Norton beter te begrijpen of om het moordend tempo bij te houden waarin Jeremy Paxton de quizvragen van University Challenge voorleest. Maar hoe zit dat in het algemeen bij tweedetaalleerders? In hoeverre biedt ondertiteling hun steun bij het leren van een tweede taal?

Nederland ondertitelland

Alvorens die vraag te beantwoorden, kunnen we vaststellen dat Nederland een typisch ondertitelland is: buitenlandse programma's worden (in het Nederlands) ondertiteld, in tegenstelling tot bijvoorbeeld Duitsland, Frankrijk en Spanje die dat soort programma's nasynchroniseren. En in Nederland worden zelfs volledig Nederlandstalige programma's soms ondertiteld, bijvoorbeeld als een boer uit **Boer zoekt vrouw** of een Nederlander met een migratieachtergrond in **Man bijt hond** teveel met een accent spreekt (althans naar de mening van de programmamakers). Ik moet bekennen dat ik zelf bij een Nederlandstalig programma ook nog wel eens pagina 888 inschakel, terwijl ik tegelijkertijd het geluid zachter zet, bijvoorbeeld als mijn huisgenoot op dat moment in dezelfde ruimte rustig de krant wil lezen.

Ondertiteling helpt

Uit recent onderzoek van Pujadas en Muñoz (2019) bij 106 13-jarige leerders van het Engels met Spaans/Catalaans als moedertaal bleek dat ondertiteling inderdaad van gunstige invloed is op de verwerving van de

woordenschat. De leerlingen waren verdeeld over vier groepen, met ondertiteling in de moedertaal dan wel in het Engels en met al dan niet oefening van de doelwoorden vooraf. Het mag geen verbazing wekken dat degenen die die oefening vooraf kregen het beter deden dan de leerlingen die die training niet hadden gehad. Dit was ongeacht de taal waarin de ondertitels waren aangeboden. Verder bleek dat de leerlingen die aan het begin van het onderzoek een hogere taalvaardigheid hadden het meest van de ondertiteling profiteerden, ook nu weer ongeacht de taal van de ondertiteling.

Rol van leeftijd en taalniveau

Daartegenover staat onderzoek waarin is vastgesteld dat oudere (en daardoor meer gevorderde) leerders het meest van ondertiteling in de moedertaal leren. Pujadas en Muñoz suggereren daarom dat de mate waarin taalleerders het meest leren van ondertiteling in de moedertaal dan wel in de doeltaal zou kunnen afhangen van de leeftijd en het taalniveau van de taalleerders. Of oudere en meer gevorderde taalleerders inderdaad meer baat hebben bij ondertiteling in de moedertaal dan in de doeltaal verdient daarom nader onderzoek.

Teletekstpagina 888

Samenvattend ziet het er inderdaad naar uit dat ondertitelde programma's gelegenheid bieden om woorden uit de vreemde taal te leren. Taalleerders luisteren onwillekeurig naar de gesproken vreemde taal, terwijl ze tegelijkertijd de vorm en betekenis van die woorden direct uit de ondertitels en indirect uit de ondersteunende beeldinformatie kunnen oppikken. Ik blijf dan ook dankbaar gebruik maken van Teletekstpagina 888 en kan ook NT2-leerders dat van harte aanbevelen.

Folkert Kuiken